

Barbara Rozen

Parafia – nie(zwykłe) miejsce wzrastania w wierze i braterstwie : dwadzieścia lat istnienia Parafii Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie

Studia Warmińskie 50, 295-314

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Barbara Rozen
Wydział Teologii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**Parafia – nie(zwykłe) miejsce wzrastania
w wierze i braterstwie.
Dwadzieścia lat istnienia Parafii Matki Bożej
Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie**

Słowa kluczowe: kościół, wspólnoty, Likusy, parafia, świeccy, Wspomożycielka Wiernych.

Key words: church, communities, Likusy, parish, laymen, Wspomożycielka Wiernych.

Schlüsselworte: Kirche, Gemeinschaften, Likusy/Likusen, Pfarrgemeinde, Laien, Hilfe der Christen.

Powołaniem człowieka jest rozwój nie tylko w płaszczyźnie naturalnej, ale także nadprzyrodzonej. Braterstwo, solidarność i miłość to zasadnicze wartości stanowiące kryterium postępowania i współżycia społecznego, będące wyznacznikiem w kształtowaniu postaw w odniesieniu do siebie, drugiego człowieka oraz świata. Czy ludzie o własnych siłach mogą rozwijać pełny potencjał osobowy, który mają? Można ustalić zasady racjonalnego współżycia między ludźmi, ale „rozum nie jest zdolny ustanowić braterstwa” – podkreśla Benedykt XVI i wskazuje, że dla pełnego rozwoju człowieka zasadnicze znaczenie ma wiara w Syna Bożego, przyjęcie prawdy o Bożym dziecięctwie każdego człowieka oraz uczestnictwo w życiu Boga żywego, który jest źródłem miłości braterskiej¹.

Adres/Adresse/Anschrift: dr hab. Barbara Rozen, prof. UWM, Katedra Katechetyki i Pedagogiki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Hozjusza 15, 11-041 Olsztyn, barbara.rozen@mo-skit.uwm.edu.pl

¹ Benedykt XVI, Encyklika o integralnym rozwoju ludzkim w miłości i prawdzie *Caritas in veritate*, 29.06.2009, Kraków 2009, nr 19.

Jakakolwiek wspólnota ludzka nigdy o własnych siłach nie stanie się wspólnotą w pełni braterską. Komunia braterska – ponad wszelkimi podziałami – rodzi się dzięki Słowu Bożemu. Wyrazem braterstwa jest bezinteresowna miłość, która wypływa z doświadczenia miłości Boga i z Niego czerpie siłę do życia z innymi i dla innych. Takiej komunii pragnie Bóg: *aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy* (J 17,22). Kościół kieruje człowieka do takiej komunii, jest znakiem i narzędziem tej jedności². Jak to realizować? Oto pytanie, przed którym stają współczesne parafie. Jak spełnia swoje zadania Parafia Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie, która ma za sobą 20 lat istnienia w strukturze Kościoła powszechnego? Czy można doświadczyć w niej obecności Boga i Jego miłości? Czy jest parafią na nasze czasy?

1. Parafia w strukturze Kościoła

Kościół jest wspólnotą ludzi ochrzczonych, podobną do zgromadzeń ukazanych w Dziejach Apostolskich (2,42-47). Odpowiednikami tych zgromadzeń są współczesne parafie. Odkrywając poprzez wiarę, czym jest parafia, odkrywamy samą tajemnicę Kościoła, która w parafii nam się odsłania. Wspólnotowy wymiar Kościoła jako sakramentu zbawienia jest najbardziej widzialny i bezpośrednio doświadczany w życiu parafii³. Nie jest to więc wspólnota wyłącznie ludzka, lecz Bosko-ludzka, gdyż urzeczywistnia się w niej w szczególny sposób wymiar sakramentalny Kościoła. Parafia jest wspólnotą wiernych w Kościele partykularnym⁴. Na czele parafii stoi proboszcz, podlegający władzy biskupa diecezjalnego, którego zastępuje w organizowaniu życia religijnego i sprawowaniu posługi duszpasterskiej w tej podstawowej komórce diecezji. Parafia jest ustanowiona na stałe dekretem erekcyjnym, który gwarantuje jej stabilność, a także wyznacza miejsce przeznaczone do sprawowania kultu religijnego. Parafia ma ściśle określone granice terytorialne. Należą do niej wierni mający na danym terenie pobyt stały lub tymczasowy. W celu wsparcia działalności duszpasterskiej parafie sąsiadujące ze sobą łączone są w dekanaty⁵.

² Ibidem, nr 54.

³ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II *Christifideles laici*, 30.12.1988, Watykan 1989, nr 26.

⁴ Kościół partykularny oznacza autonomiczną część Ludu Bożego, zwanego diecezją. Duszpasterską troskę o tę wspólnotę wiernych papież powierza biskupowi (J. Krukowski, *Kościół partykularny*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. IX, Lublin 2002, kol. 1051–105).

⁵ Biorąc pod uwagę związki pomiędzy parafiami, mogą być określane jako macierzyste i filialne, czyli pochodzące od macierzystej parafii w wyniku jej podziału (M. Sitarz, *Parafia*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. XIV, Lublin 2010, kol. 1324–1325).

Parafia jest nazywana „wspólnotą”, wspólnota zaś zakłada istnienie więzi osobowych. Jednak w ogromnych parafiach miejskich, gdzie anonimowość mieszkańców jest powszechnym doświadczeniem, pojęcie „wspólnota” jest nieadekwatne do tych doświadczeń. Szansą wyjścia z anonimowości są małe wspólnoty w parafiach z odpowiednio prowadzoną formacją. Umożliwiają one bliskie relacje osobowe wiernych ze sobą i z duszpasterzami, co w konsekwencji owocuje większym poczuciem odpowiedzialności nie tylko za swoją małą wspólnotę, ale także za parafię. Jest ona podstawowym miejscem zaangażowania świeckich w budowaniu Kościoła. Jan Paweł II nazwał parafię „domem otwartym dla wszystkich i gotowym służyć każdemu”⁶. Oznacza to, że parafia to miejsce czerpania sił duchowych, budowania i pogłębiania więzi między Bogiem a człowiekiem oraz więzi międzyludzkich. Misyjność Kościoła oznacza, że działalność duszpasterska nie może ograniczać się tylko do tych, którzy już znają Ewangelię Chrystusa, gdyż byłoby to, jak pisze Benedykt XVI, duszpasterstwo „zachowawcze”. Oznaką dojrzałości wspólnoty kościelnej jest jej misyjny zapach⁷.

2. Zarys historyczny Parafii Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych

Parafia pod wezwaniem Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie jest wspólnotą, która zrodziła się dzięki ogromnemu wspólnemu wysiłkowi świeckich katolików współpracujących z kapłanami. Wyodrębniona została z parafii św. Wawrzyńca w Olsztynie – Gutkowie⁸. Historia poprzedzająca powołanie

⁶ ChL 27.

⁷ Benedykt XVI, *Radość wiary*, Częstochowa 2012, s. 120.

⁸ Parafię św. Wawrzyńca w Gutkowie tworzyły początkowo wsie: Gutkowo, Likusy i Łupstych. Dwie pierwsze wioski w latach 1965–1987 na mocy rozporządzeń władz państwowych zostały włączone w granice miasta Olsztyna. Od roku 1954 do roku 1957 proboszczem parafii w Gutkowie był ks. Ignacy Tokarczuk – późniejszy biskup diecezji przemyskiej. Objął parafię jako pierwszy kapłan polski po ks. Hubercie Krebsie, proboszczu niemieckim, który został przeniesiony do parafii w Stębarku. Ks. Ignacy Tokarczuk wprowadził w życie parafii wiele korzystnych zmian, do których jednak z oporem przekonywali się autochtoni – Warmiacy. Wszedł w środowisko jako „obcy”, ale zdobył zaufanie parafian i znacznie przyczynił się do integracji ludności autochtonicznej z przybyłą najczęściej jako wysiedleńcy ze Wschodu, dzięki duszpasterskiej trosce przede wszystkim o wierność Bogu. Ksiądz Tokarczuk wspomnienia z tego okresu życia zawarł w książce *Od Zbaraża do Przemysła* (Marki-Struga 1998). Obecni, starsi parafianie z Likus wciąż go z wdzięcznością wspominają. Od 1957 r. parafia w Gutkowie została powierzona opiece księżom salezjanom: Mikołajowi i Marianowi Kamińskim, rodzonym braciom. Proboszczem był ks. Mikołaj. Jednak zgoda biskupa warmińskiego na erekcję domu zakonnego w Gutkowie została wydana dopiero w 1977 r. Od 1972 r. do 1979 r. urząd proboszcza w parafii św. Wawrzyńca sprawował ks. Henryk Jędrzycka, prefektem był ks. Jan Sposób. Od lipca 1979 r. nominację na proboszcza otrzymał ks. Jan Sposób. Salezjanie dzięki otwartej postawie wobec ludzi, dużemu zaangażowaniu w duszpasterstwo, głębokiej pobożności i sprawdzonym metodom pracy, przekazanych im przez swego założyciela ks. Jana Bosko, zjednali sobie szacunek i sympatię parafian (*Salezjanie w Olsztynie*, Kronika parafialna, t. IV, czerwiec 2007).

parafii, przedstawiona poniżej w kronikarskim skrócie, ukazuje wielką determinację pasterzy Kościoła w realizację tego przedsięwzięcia⁹:

- 1922 r. – Zbudowanie kaplicy pw. Matki Bożej Różańcowej w Likusach przy ul. Bałtyckiej, stanowiącej filię parafii św. Wawrzyńca w Gutkowie.
- 1924 r. – Kaplica została poświęcona przez ówczesnego proboszcza parafii w Gutkowie ks. Henryka Hosenberga. Początkowo mszę świętą odprawiano w niej raz w roku.
- 1939 r. – Bp Maksymilian Kaller zezwolił na częstsze odprawianie mszy świętej – według potrzeby. Po II wojnie światowej w kaplicy odbywały się lekcje religii. Był tu punkt katechetyczny.
- 1957 r. – Kaplicę rekonyliował proboszcz parafii w Gutkowie ks. Mikołaj Kamiński SDB. Wstawił do kaplicy nową statuę Niepokalanej Maryi Panny i odprawił mszę świętą po długiej przerwie spowodowanej wybuchem II wojny światowej i okresem nasilonego komunizmu w Polsce. W tym samym roku proboszcz złożył podanie do Powiatowej Rady Narodowej w Olsztynie o zgodę na rozbudowanie kaplicy. Jednak od razu rozpoczęły się trudności formalnoproceduralne, które wyrastały niczym „barykady forteczne”. Pierwsze pismo księdza proboszcza pozostało bez odpowiedzi. Dla ks. Mikołaja Kamińskiego rozpoczęły się niespokojne i pracowite lata: przygotowywanie planów rozbudowy kaplicy, wymiana urzędowych listów, odwołania po odmownych decyzjach i protesty¹⁰.
- 1958 r. – Proboszcz Mikołaj Kamiński SDB po raz drugi złożył podanie o zgodę na rozbudowę kaplicy, także nie uzyskał odpowiedzi.
- 1966 r. – Proboszcz Mikołaj Kamiński SDB po raz trzeci złożył podanie o zgodę na rozbudowanie kaplicy.
- 1970 r. – Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (WRN) w Olsztynie Wydział ds. Wyznań w piśmie skierowanym do Kurii Biskupiej diecezji warmińskiej w Olsztynie wyraziło zgodę na rozbudowę kaplicy w Olsztynie – Likusach. Powstały pierwsze propozycje architektoniczne i konstrukcyjne przygotowane przez zespół specjalistów.
- 1971 r. – Wydział Budownictwa, Urbanistyki i Architektury WRN nie wyraził zgody na przedstawione propozycje architektoniczne. Proboszcz Mikołaj Ka-

⁹ Ibidem, t. I, s. 5–11. Dzieje parafii są pieczołowicie dokumentowane w *Kronice parafialnej* prowadzonej przez Marię Surynowicz. Kronika liczy już 6 tomów, od 1992 r. do 2012 r. Tablica z historią parafii została umieszczona w krużganku wejściowym do świątyni. Wykonawcami tablicy były Maria Surynowicz i Danuta Turejko (*Kronika*, t. I, grudzień 1994). Ponadto historia Likus, w tym także dzieje parafii, szczegółowo opracowała M. Surynowicz, czerpiąc zwłaszcza z opracowania W. Jawelskiego, *Parafia. Gutkowo – Likusy. Dzieje, ludność, świątynie*, Olsztyn 1982. Oprawiony maszynopis tego opracowania znajduje się obecnie w posiadaniu M. Surynowicz.

¹⁰ M. Surynowicz, *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 2 (1999), nr 3, s. 2; nr 4, s. 2; nr 5, s. 2; nr 10, s. 2, 13, 14, 15.

miński wniósł odwołanie do Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w Warszawie.

- 1972 r. – Ministerstwo utrzymało w mocy odmowę. Proboszcz napisał ponownie odwołanie wprost do ministra budownictwa, na które otrzymał odpowiedź także negatywną. Na prośbę księdza proboszcza w sprawie tej interweniował w Ministerstwie przewodniczący Nadzwyczajnej Komisji Episkopatu ds. Budowy Kościołów w Polsce, bp Herbert Bednorz, lecz także bezskutecznie.
- 1977 r. – Na prośbę nowego proboszcza parafii w Gutkowie ks. Henryka Jendryczka SDB¹¹ bp Julian Wojtkowski skierował pismo do Wydziału ds. Wyznań w Olsztynie z prośbą o włączenie do planu budownictwa sakralnego na 1977 r. rozbudowę kaplicy w Olsztynie – Likusach. Odpowiedź była pozytywna – zgodę uzyskano.
- 1978 r. – Opracowano nowe plany rozbudowy kaplicy, które zostały zatwierdzone. Poświęcono i wmurowano kamień węgielny pod nową budowlę sakralną, który został przywieziony z Turynu z ołtarza zbudowanego przez św. Jana Bosko, znajdującego się w Bazylice Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych. Również w 1978 r. po raz pierwszy została odprawiona msza święta – pasterka w przygotowanej już dolnej części kościoła. Celebrował ją budowniczy kościoła ks. Jan Sposób.
- 1981 r. – Uroczysta Pasterka w górnej części kościoła, którą sprawował ks. Jan Sposób SDB – ówczesny proboszcz parafii w Gutkowie.
- 1992 r. – Metropolita warmiński bp Edmund Piszcz powołał do życia rzymskokatolicką parafię pw. NMP Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie – Likusach dekretem nr 763/92 z dnia 7 czerwca 1992 r. Pierwszym proboszczem erygowanej parafii został ks. Stanisław Rusiniak SDB.

Parafia została erygowana, ale budynek kościoła¹² wymagał jeszcze dużych inwestycji i pracy. Od 1998 r. drugim proboszczem parafii został ks. Tadeusz Pawluk SDB. Parafianie zawdzięczają mu także zorganizowanie wielu pielgrzymek do sanktuariów w Polsce i w Europie¹³. W 2000 r. (Rok Jubileuszowy

¹¹ Od 1 sierpnia 1972 r. proboszczem parafii pw. św. Wawrzyńca w Gutkowie został ks. Henryk Jendryczka SDB (M. Surynowicz, *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 2 (2000), nr 18, s. 2).

¹² Kościół znajduje się przy ul. Bałtyckiej 74 A na niewielkim wzniesieniu ukształtowanym na północnym brzegu Jeziora Krzywego, stąd często określany jest terminem „kościół na górze” albo „kościół przy jeziorze”. Szczególna architektura wyróżnia go spośród innych świątyń w archidiecezji warmińskiej. Pomieszczenia wewnątrz budynku kościelnego stanowią: kościół górny trzynawowy z prezbiterium i przestrzennym chórem oraz kościół dolny złożony z kilku mniejszych pomieszczeń umożliwiających spotkania różnych grup istniejących w parafii oraz prowadzenie zajęć oratorskich wśród dzieci i młodzieży (zob. *Jubileusz jest czasem dziękczynienia, a równocześnie czasem zaproszenia*, Echo Wspomożycielki 4 (2002), nr 40 (158), s. 3).

¹³ Licheń, Rzym, Gietrzwałd (Jubileuszowa), Medjugorie, Czerwińsk, Częstochowa, Wilno. Do niektórych sanktuariów wyjeżdżano kilkakrotnie.

w Kościele powszechnym) – 1 października abp Edmund Piszcz metropolita warmiński dokonał uroczystej konsekracji kościoła. W 2002 r. proboszczem parafii został ks. Stanisław Orpik SDB, który bardzo przyczynił się do integracji parafian. Od 2008 r. funkcję proboszcza sprawuje ks. Dariusz Makowski SDB. Parafia nie ma wikariusza. Pomocą w duszpasterstwie służą salezjanie z Gutkowa, a także od 2006 r. mieszkający w Olsztynie ks. Stanisław Jędrzejczyk.

Dla uczczenia Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych, której duchowej opiece został powierzony kościół w Likusach i parafia, obchodzone są coroczne uroczystości odpustowe w niedzielę przypadającą na 24 maja lub po tym dniu. Poprzedzone są one dziewięciodniową nowenną. W ciągu całego roku kult Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych pielęgnowany jest poprzez comiesięczne Jej wspomnienia, przypadające każdego 24 dnia miesiąca¹⁴. Działalność duszpasterska i wychowawcza powierzana jest także św. Janowi Bosko. Nabożeństwa ku jego czci organizowane są 31 stycznia z uroczystą nowenną ku czci tego świętego kapłana z Turynu oraz każdego ostatniego dnia miesiąca w ciągu całego roku¹⁵.

Liczba mieszkańców parafii wynosi ok. 1350 osób. Na terenie parafii mieszka ok. 45 niekatolików (prawosławni, ewangelicy i świadkowie Jehowy). Parafię zamieszkuje ok. 415 rodzin. Na terenie parafii nie ma szkół, dlatego nie ma też możliwości kontaktu księdza proboszcza z dziećmi w szkole na lekcjach religii. Kontakt ten jest jednak nawiązywany przez prowadzoną w parafii działalność wychowawczą. Dzieciom i młodzieży proponowane są różne formy edukacyjne, rekreacyjne i sportowe, organizowane w ciągu roku w ramach istniejącego Oratorium¹⁶. Do stałych praktyk religijnych poza mszą św. w dni powszednie (jedna) oraz w niedziele i święta (trzy) należą m.in.: msza św. dla dzieci w każdą pierwszą i третią niedzielę miesiąca, różaniec odmawiany we wszystkie dni powszednie przed mszą świętą i Koronka do Miłosierdzia Bożego po mszy św., comiesięczna Nowenna do NMP Wspomożycielki Wiernych – patronki parafii i comiesięczna całodobowa adoracja Najświętszego Sakramentu, adoracja Najświętszego Sakramentu w każdy pierwszy piątek miesiąca, Godzinki o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny śpiewane przed pierwszą mszą świętą w niedzielę.

¹⁴ *10 lat Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie (Osiedle Likusy)*. Folder, w: *Kronika*, t. III, czerwiec 2002.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ „Oratorium” to termin związany z działalnością wychowawczą św. Jana Bosko. Jest to miejsce, w którym gromadzi się młodzież w celach wychowawczych. W początkach działalności ks. Bosko była to polana, plac zabaw, boisko, później także sale gimnastyczne, stadiony, świetlice, warsztaty, bursy, szkoła. Jest to miejsce, w którym prowadzona jest działalność pedagogiczna poprzez atrakcyjne dla młodego człowieka formy rekreacyjno-kulturalne. W Oratorium jest więc miejsce na sport, zabawę, muzykę, teatr itd. Działania te mają na celu rozbudzenie w młodym człowieku umiłowania ojczyzny oraz Boga. Zasadniczą rolę w tej działalności pełnią wychowawcy, którym zależy na dobrym wychowaniu młodego pokolenia (T. Pawlúk, *Wychowywać jak ksiądz Bosko*, *Echo Wspomożycielki* 1 (1998), nr 3, s. 2).

3. Żywa tkanka Kościoła

O jedności członków Kościoła stanowi duchowa więź powstała mocą Ducha Świętego, którego wszyscy otrzymują w sakramencie chrztu świętego. Jest to jedność „organiczna”, analogiczna do jedności żywego organizmu, który do sprawnego funkcjonowania potrzebuje każdego swego składowego elementu. Oznacza to, że każdy w życie tej Wspólnoty wnosi swój własny wkład.

Parafia została erygowana dzięki ogromnemu zaangażowaniu wspomnianego wcześniej ks. Jana Sposoba SDB, który do budowy kościoła dla przyszłej nowej parafii wykorzystał cały swój potencjał organizatorski i przywódczy (z darem przekonywania i umiejętnością współpracy ze świeckimi). Jego ofiarność i oddanie temu dziełu jednało mu nawet sceptyków i oportunistów. Na jego apel o pomoc w zaplanowanych pracach i zebraniu koniecznego materiału odpowiadało wielu parafian. Wraz z murami świątyni rozwijało się życie duchowe. Na terenie przyszłej parafii były już dwie róże Żywego Różańca i dwa kręgi Domo-wego Kościoła. W maleńkiej i skromnej kaplicy obok budującego się kościoła odbywały się każdego dnia lekcje religii i również każdego dnia sprawowana była Eucharystia. W maju i październiku członkinie kół różańcowych prowadziły nabożeństwa Maryjne, wypraszając u Boga przez wstawienictwo Maryi budowę nowej świątyni w Likusach. W kaplicy sprawowana była również liturgia pogrzebowa za zmarłych mieszkańców¹⁷. Dla mieszkańców Likus kaplica była małą świątynią katolicką gromadzącą coraz większą liczbę wiernych. Podczas uroczystości i świąt mieściło się w niej ok. 70 osób, zdarzało się zatem, że drzwi były otwarte na oścież i wierni stali na zewnątrz. Przy tak zapełnionej kaplicy „dużą trudnością było też przedostanie się do wnętrza przybyłego z Gutkowa księdza celebransa”¹⁸. Do 1972 r. był nim najczęściej ks. Marian Kamiński SDB, często przemierzający pieszo drogę z Gutkowa do Likus¹⁹.

Dla ówczesnego proboszcza parafii Gutkowo ks. Henryka Jendryczki SDB i prefekta ks. Jana Sposoba SDB rozbudowa kaplicy stała się sprawą najważniejszą i najpilniejszą. Rozpoczął się etap nowej intensywnej pracy i współpracy z parafianami, gdyż z powodu braku funduszy kościół mógł być wybudowany tylko w czynie społecznym²⁰. Zapewne dla niejednego wydawało się to przedsię-

¹⁷ M. Surynowicz, *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 1 (1999), nr 21, s. 2; nr 26, s. 2.

¹⁸ Ibidem, nr 26, s. 2.

¹⁹ Ibidem, nr 27, s. 2. Gospodarczą i porządkową służbę w kaplicy pełniła Maria Lettmann. Przez wiele lat bezinteresownie sprzątała kaplicę i dbała o jej estetyczny wystrój. Gdy wyjechała na stałe do Niemiec, swoją pomoc, zwłaszcza w dowożeniu księdza do kaplicy, zaofiarował Józef Kuck (ibidem, nr 28, s. 2).

²⁰ Ibidem, nr 21, 22, 23, 24, 25, 26, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42; 3 (2000), nr 1(78), nr 2(79), nr 3(80), 4(81), 7(84), 8(85), 9(86).

wzięciem nierozsądnym, nedorzecznym oraz nierealnym. Jednak zapaleńców i nieustraszonych optymistów nie brakowało, a jednym z nich był właśnie ks. Jan Sposób SDB, wyznaczony na kierownika i głównego budowniczego, człowiek głębokiej wiary, nadziei i ufności w pomoc Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych. Już wtedy było oczywiste, że świątynia będzie pod Jej wezwaniem. Władysław Jawelski wspomina, że prognozy na przyszłość były pozytywne, gdyż duże było zainteresowanie parafian²¹. Potwierdziły to najbliższe dni i lata. Budowę nadzorował Józef Makrucki, ale nie było stałej brygady ludzi ani fachowców budowlanych. Byli za to chętni do pracy i dyspozycyjni parafianie. Każdego dnia przychodzili do pomocy, mężczyźni i kobiety²². Parafianie bardzo doceniali wielkie zaangażowanie obydwu duszpasterzy, którzy także pracowali fizycznie i troszczyli się o pracujących parafian²³. Dla wszystkich przykładem wielkiego poświęcenia był ks. Jan Sposób. Władysław Jawelski zanotował: „jak mało kto dawał z siebie wszystko, ażeby tylko jak najsprawniej przebiegała rozpoczęta budowa. To była największa jego troska, dla której poświęcał wszystko: zdrowie, siły, odpoczynek”²⁴. Podobnie mówią o nim dzisiaj pamiętający go parafianie: „jak coś robił, to całym sercem”; „jak go wyrzucono drzwiami, to wchodził oknem”; „cały dla sprawy Bożej”, „tytan pracy”, „prosty, bezpośredni, Maryjny”, „o godz. 21.00 stawał na murach budującej się świątyni i grał Matce Bożej na trąbce Apel jasnogórski²⁵. Cechowała go wielka odwaga i determinacja w realizacji celu, który postrzegał jako dobry. Wzajemna życzliwość, wymiana spostrzeżeń i dialog tworzyły dobry klimat, który wspierał trud pracy nad rozpoczętym dziełem. Ponadto ten bezinteresowny udział parafian przy budowie kościoła był także wspaniałą okazją do nawiązania nowych znajomości i większego zjednoczenia ludzi ze sobą.

Pierwszy proboszcz ks. Stanisław Rusiniak SDB miał już dobrze przygotowany grunt do współpracy z parafianami i tę współpracę rozwijał, dopuszczając do kierowania parafią świeckich katolików. Ustanowiona została Rada Duszpastersko-Parafialna, która wspierała proboszcza w aktywizowaniu parafian do współodpowiedzialności za parafię²⁶. Na prośby księdza proboszcza o pomoc

²¹ M. Surynowicz, *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 2 (2000), nr 25, s. 2. Pierwszymi parafianami zaangażowanymi w budowę nowej świątyni byli: L. Gniazdowski, B. Dąbkowski, W. Bereś, J. Awramik (Ibidem, nr 23, s. 2).

²² W *Kronice parafialnej* licznie odnotowani są parafianie, którzy w latach 1978–1980 brali udział w pracach społecznych. Przy niektórych pilnych pracach było nawet ponad 40 osób. Są także wymienieni liczni ofiarodawcy wspierający materialnie budowę świątyni (Echo Wspomożycielki 2 (2000), nr 36, s. 2; nr 38, s. 3, nr 42, s. 2).

²³ Ibidem, nr 38.

²⁴ Ibidem, nr 39, s. 2. W lipcu 1979 r. ks. Jan Sposób SDB został mianowany proboszczem parafii w Gutkowie po zakończonej kadencji ks. Henryka Jendryczki SDB (ibidem, 2 (2000), nr 4, s. 2).

²⁵ Takie wypowiedzi zanotowała autorka artykułu w trakcie rozmów z osobami z parafii współpracującymi z ks. Janem Sposobem w budowie kościoła (9.01.2013 i 17.01.2013).

²⁶ *Kronika*, t. I, 30.08.1992; 7.10.1992; 5.09.1993.

w wykonaniu prac w kościele i przy kościele chętnie odpowiadało wielu parafian. Zgłaszały się pojedyncze osoby²⁷ i całe rodziny²⁸, a także firmy²⁹, składano ofiary, dostarczano potrzebne materiały³⁰. Nie szczędzono czasu i sił, by budynek kościoła mógł jak najlepiej funkcjonować. Już wtedy powstała grupa plastyczna deklarująca pomoc przy dekoracji kościoła przed różnymi wydarzeniami liturgicznymi oraz w aktualizowaniu gabloty umieszczonej na zewnątrz kościoła³¹. Spośród wielu pojedynczych osób szczególny udział w tworzeniu i funkcjonowaniu parafii miała Jadwiga Kempa. Przez 18 lat była opiekunką kaplicy zanim zaczęto budowę kościoła. Potem swoimi siłami, umiejętnościami, a także materialnie wspierała budowę kościoła, utrzymywała porządek w świątyni i była fundatorką niektórych elementów w wyposażeniu już istniejącej świątyni³². Odpowiedzialność za porządek wokół kościoła zadeklarował Kazimierz Malicki, który potem przez wiele lat wykonywał tę pracę, służąc wspólnocie parafialnej³³. Ksiądz proboszcz Stanisław Rusiniak nawiązał współpracę z siostrami benedyktyнками misjonarkami mieszkającymi na terenie parafii i uzyskał zgodę przełożonej na zatrudnienie s. Anatolii Grzyb w charakterze zakrystianki. Obowiązki te pełniła przez rok. Po niej posługę przejęła s. Ryszarda Melania Wicherkiewicz³⁴. Natomiast od września 2000 r. posługę tę pełni s. Łukasza Stankiewicz³⁵. Przy kancelarii parafialnej w dolnym kościele zorganizowano kuchnię, którą od początku, czyli 20 lat, opiekuje się Krystyna Malicka.

²⁷ Parafianie chętnie odpowiadali na apel o pomoc w budowie oraz w wykańczeniu i upiększaniu świątyni, a później przy wszelkich remontach. Taka gotowość pomocy i współpracy istnieje do dnia dzisiejszego. Różnorodne prace w różnym czasie wykonywali: A. Jachacy, A. Kuck, A. Murzyn, A. Surynowicz, A. Wojdowski, B. Korol, F. Gajdulewicz, H. Spychała, J. Głuszyk, J. Hajczewski, J. Kempa, J. Kuck, J. Soroka, J. Szymczak, J. Wiśniewski, K. Awranik, K. Malicki, K. Rudzki, L. Jurkowski, L. Wiśniewski, M. Hanowski, M. Jaczewski, M. Kuczewski, M. Wiśniewski, P. Tomszczyk, S. Brzozowski, S. Kaska, S. Malusiak, S. Samsel, S. Szymański, T. Gedrojć, W. Godlewski, W. Marciszewski, W. Rudzki, W. i S. Marciszewscy, Z. Baniulewicz (*Kronika*, 19.07.1992; 6.09.1992; 20.12.1992; 18.09.1997; 10.10.1997).

²⁸ Rodzina: Malickich, Jachacych, Jabłońskich, Łukiewskich (*Kronika*, t. I, 19.07.1992).

²⁹ Firma B. Korola położyła podłogi (ibidem).

³⁰ S. Samsel – transport cegły, W. Żubrowska – cement i wapno, P. Gratunik – drzwi, P. Bielecki – betoniarka, A. Kochn – drzwi (ibidem). Także w późniejszych latach parafianie ofiarowali swój czas i posiadane środki transportu, by pomóc w dostarczeniu do kościoła potrzebnych materiałów. Można wymienić np. G. Szymańskiego (ibidem, t. I, wrzesień 1996), A. Kucka (ibidem, grudzień 1996).

³¹ Pierwszy skład tej grupy był następujący: D. Turejko, A. Markiewicz, K. Milewska, I. Dudziak, ale angażowali się w tę pracę także inni, np. J. Jabłoński oraz młodzież (ibidem, 5.10.1992; 20.12.1992; lipiec, sierpień 1997).

³² Ibidem, 16.10.1992; marzec 1996; 16 października 1997; ibidem, t. II, luty 1999. Jadwiga Kempa 16 listopada 2002 r. została odznaczona papieskim medalem *Pro Ecclesia et Pontifice* za zasługi dla Kościoła i wspólnoty parafialnej (ibidem, t. III, październik 2002). Wyróżniona także medalem Towarzystwa Salezjańskiego za lata ofiarnego zaangażowania się w życie i działalność parafii. Medal wręczono w uroczystość 10-lecia utworzenia parafii 30 czerwca 2002 r. (ibidem, luty 2004).

³³ Ibidem, t. I, wrzesień 1994.

³⁴ Ibidem, 25.10.1992; 29.08.1993.

³⁵ Ibidem, t. II, 24 sierpnia 2000.

Marii Surynowicz parafia zawdzięcza prowadzenie kroniki parafialnej (aktualnie VI tom). Jest to udokumentowana zdjęciami i opisami historia powstania i życia wspólnoty parafialnej. To monumentalne dzieło zasługuje na szczególne uznanie. Nadto M. Surynowicz od samego początku zaistnienia parafii zajęła się organizowaniem biblioteki parafialnej. Księgozbiór szybko się powiększał. 8 października 1997 r. odbyło się uroczyste otwarcie Biblioteki Parafialnej z przeznaczeniem dla czytelników całego osiedla Likusy³⁶.

Wiele osób wnosi swój znaczący wkład materialny i duchowy w życie tej wspólnoty parafialnej. Po zakończeniu budowli świątyni, udoskonalenia i konieczne remonty podejmowane są każdego roku.

4. Grupy i wspólnoty

Utrzymanie odpowiedniego poziomu życia duchowego realizowane jest poprzez udział wiernych w różnych grupach i wspólnotach. Jan Paweł II, uświadamiając wspólną odpowiedzialność za duchowy rozwój Kościoła, nauczał w adhortacji apostołskiej *Christifideles laici*: „Świecki katolik nie może nigdy zamknąć się w sobie, odizolować się duchowo od wspólnoty, lecz musi żyć w nieustannym kontakcie z innymi, z mocnym poczuciem braterskich więzi”³⁷. W Dekrecie o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem* Soboru Watykańskiego II czytamy, że „parafia jest najlepszym wzorem wspólnoty apostołskiej”³⁸. W budowaniu wspólnoty parafialnej mogą pomóc rozmaite formy zrzeszonej działalności świeckich katolików, które stanowią wyjątkowo cenną pomoc w prowadzeniu chrześcijańskiego życia oraz w zaangażowaniu misyjnym i apostołskim³⁹. Małe wspólnoty i grupy są naturalnym miejscem dla osób, które chcą bardziej się zaangażować w rozwój własnego życia duchowego i są gotowe poświęcić sporo czasu na formację we wspólnocie i poprzez wspólnotę, angażując się w jej życie.

W Parafii Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie – Likusach jest duże zróżnicowanie grup i wspólnot oraz podejmowanych przez nie działań. Nad wszystkimi grupami duchową opiekę sprawuje proboszcz parafii.

Rada Duszpastersko-Parafialna – jest to zespół ludzi, którzy przyjmują na siebie odpowiedzialność za realizację posłannictwa Kościoła w konkretnym śro-

³⁶ Ibidem, t. I, 6.12.1992. Z Marią Surynowicz w organizacji biblioteki współpracowały: Katarzyna Borodynko i Stanisława Borodynko, Honorata Herman, Małgorzata Samsel, Wanda Skibińska, Marta Sienkiewicz, Wanda Zaremba (ibidem, lipiec, sierpień 1997; październik 1997).

³⁷ ChL 20.

³⁸ Sobór Watykański II, Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, Poznań 1968, nr 10, 25.

³⁹ ChL 29.

dowisku. Biorą udział w rozwiązywaniu problemów duszpasterskich i aktywizowaniu całej wspólnoty parafialnej do współodpowiedzialności za życie parafii jako duchowej rodziny. Na Soborze Watykańskim II określono jednoznacznie konieczność współpracy duchowieństwa ze świeckimi wierzącymi dla dobra Kościoła i realizacji jego misji w świecie⁴⁰. Duszpasterze parafii w Likusach wyraźnie tworzą model parafii oparty na takiej współpracy, dopuszczając do współudziału w kierowaniu parafią świeckich katolików. Doświadczenie duszpasterskie Kościoła potwierdza, że parafia, w której jest dobrze funkcjonująca rada parafialna, oparta jest na dialogu i rzeczywiście coraz bardziej nabiera cech wspólnotowych⁴¹. Za jej pośrednictwem proboszcz uzyskuje lepsze rozeznanie potrzeb parafii, zarówno materialnych, jak i duchowych, korzysta z doświadczenia i kompetencji członków Rady w podejmowaniu działań duszpasterskich, których realizacja byłaby niemożliwa bez ich pomocy⁴².

Od początku zaistnienia parafii w Likusach w 1992 r. proboszcz Stanisław Rusiniak po przeprowadzonych z parafianami konsultacjach przedstawił wspólnocie parafialnej kandydatów do Rady Duszpastersko-Parafialnej, cieszących się u ogółu mieszkańców dobrą opinią i zaufaniem. Pierwszy skład Rady był następujący: Maria Surynowicz, Bogdan Korol, Józef Kuck, Ludwik Jurkowski, Henryk Spychała, Edmund Włodkowski. Każda z osób miała swój obszar odpowiedzialności. To nie była grupa doradcza, ale zespół ludzi, którzy przejęli na siebie odpowiedzialność za realizację posłannictwa Kościoła w tej konkretnej parafii⁴³. Skład osobowy Rady zmieniał się. W późniejszych latach jej członkami byli także: Stanisława Hanowska, Wanda Zaremba, Jan Chmielewski, Antoni Małkowski, Jan Michałowski, Bolesław Jabłoński, Grzegorz Szymański, Irena Mikołajczyk, Krystyna Malicka, Alicja Wojcicka, Bolesław Jabłoński, Paweł Sobieszczyk, Albert Kuck, Remigiusz Gadowski, Stanisław Kardaś, Andrzej Wawierowicz, Józef Mikołajczyk, Jerzy Wojcicki⁴⁴. Najdłuższy okres pracy w Radzie mają Maria Surynowicz i Józef Kuck.

⁴⁰ Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, nr 37. Także Sobór Watykański II, Dekret o posłudze i życiu kapłanów *Presbyterorum ordinis*, nr 9; ChL 27.

⁴¹ A. Żądło, *Modele organizacji duszpasterstwa parafialnego*, w: Komisja Duszpasterska Episkopatu Polski, *Nowa ewangelizacja u progu Trzeciego Tysiąclecia. Program duszpasterski na rok 2000/2001*, Katowice 2000, s. 183.

⁴² R. Kempny, *Parafia w nowej ewangelizacji*, w: Komisja Duszpasterska Episkopatu Polski, *Nowa ewangelizacja...*, s. 151.

⁴³ Określono następujące zadania dla członków Rady: prowadzenie *Kroniki parafialnej*, sprawy kultury chrześcijańskiej, charytatywne i doraźne, sprawy remontów i jakości wykonywanych robót, planowanie działalności duszpastersko-wychowawczej, sytuacja bezrobotnych, sprawy ubezpieczeniowe i finansowe, organizacja procesji z okazji świąt kościelnych, kwestie ruchów apostoelskich, małżeństw i rodzin, sprawy związane z duchem salezjańskim, rozwijanie zainteresowań sportowych u młodzieży (*Kronika*, t. I, 30.08.1992; 7.10.1992; 5.09.1993).

⁴⁴ Ibidem, czerwiec 1994; grudzień 1995; ibidem, t. III, czerwiec 2003; M. Surynowicz, *Rada Duszpastersko-Parafialna przy Parafii N.M.P. Wspomożycielki Wiernych w Olsztynie – Likusach*, Echo Wspomożycielki (2006), nr 20, s. 5.

Udział Rady Duszpastersko-Parafialnej w organizacji życia parafii od samego początku był znaczny. Można powiedzieć, że Rada stała się „zaczynem” w kształtowaniu współodpowiedzialności i współpracy na rzecz odpowiedniego utrzymania świątyni, ale także rozwoju wiary i realizacji przykazania miłości. Poczucie odpowiedzialności za parafię owocuje licznymi inicjatywami. Radni podejmują uchwały w sprawach remontów, inwestycji, poszukują sponsorów, współpracują z Radą Osiedla Likusy, animują i włączają się w wiele przedsięwzięć życia parafialnego. Spotkania członków Rady odbywają się zazwyczaj raz w miesiącu, najczęściej poprzedzone udziałem w Eucharystii.

Żywy Różaniec – jest to najstarsza (obok Domowego Kościoła) i najlicniejsza wspólnota modlitewno-formacyjna. Dwie róże Żywego Różańca istniały od początku zaistnienia parafii, gdyż jej członkinie wcześniej należały do Żywego Różańca w parafii św. Wawrzyńca w Gutkowie. 4 stycznia 1998 r. utworzona została III róża⁴⁵. Członkowie zobowiązani są do codziennego odmawiania jednej dziesiątki różańca. Wieloletnie, bardzo aktywne przewodniczące: I róży – Zofia Bronicka, II róży – Helena Brzozowska, III róży – Krystyna Malicka. Róże spotykają się regularnie w każdą pierwszą niedzielę miesiąca po porannej mszy św., odprawianej w intencji żywych i zmarłych członków tej wspólnoty.

Domowy Kościół – są to wspólnoty gromadzące małżeństwa i rodziny, które chcą pełniej przeżywać swoje życie w zjednoczeniu z Bogiem. Domowy Kościół jest gałęzią Ruchu Światło-Życie, którego inicjatorem i moderatorem był Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki⁴⁶. Ideą tych wspólnot według samego założyciela jest „pogłębienie życia wewnętrznego, pogłębienie miłości małżeńskiej oraz budowanie w poszczególnych rodzinach atmosfery autentycznie chrześcijańskiej”⁴⁷. Są to więc rodzinne szkoły życia chrześcijańskiego. Od początku zaistnienia parafii były dwa kręgi Domowego Kościoła. W skład kręgu wchodzi od 3 do 5 małżeństw, w których jedno jest parą animatorską. Raz w miesiącu małżeństwa mają spotkanie modlitewno-formacyjne w mieszkaniu którejś rodziny z kręgu. Po wspólnej skromnej *agapie* spotkanie wypełnione jest słuchaniem

⁴⁵ *Kronika*, t. I, 4 stycznia 1998.

⁴⁶ Kręgi Domowego Kościoła przejęły z ruchu oazowego formację duchową realizowaną na 15-dniowych rekolekcjach. Na co dzień starają się tworzyć katechumenat rodzinny poprzez słowo i świadectwo chrześcijańskiego życia. Program formacyjny jest więc realizowany w przestrzeni poszczególnych par małżeńskich. Wyznaczają go skonkretyzowane zasady życia chrześcijańskiego w odniesieniu do małżonków zwane „zobowiązaniami małżeńskimi”. Są to: codzienna modlitwa osobista, modlitwa małżeńska, modlitwa rodzinna, dialog małżeński, udział w rekolekcjach, comiesięczne spotkania formacyjne (W. Czupryński, *Odnowa parafii i duszpasterstwa. Deuterokatechumenalna koncepcja chrześcijańskiej formacji w myśli i dziele ks. Franciszka Blachnickiego*, Olsztyn 2011, s. 171).

⁴⁷ F. Blachnicki, *Wspólnoty rodzinne Ruchu Światło-Życie*, w: *Domowy Kościół. List do wspólnot rodzinnych*, t. 2, Kraków 2003, s. 27. Podają za: W. Czupryński, *Odnowa parafii i duszpasterstwa*, s. 171.

i rozważaniem Słowa Bożego czerpanego z Ewangelii z odniesieniem do własnego życia. Małżeństwa podejmują także określone duchowe zobowiązania, o realizacji których opowiadają na każdym spotkaniu. Spotkanie zwykle kończy się rozważaniem tajemnicy różańca. Każde z małżeństw stopniowo stara się wprowadzić w swoje życie konkretne elementy pracy duchowej. „Stwierdzam z mojego doświadczenia – pisze Albert Kuck, członek wspólnoty – że niektóre małżeństwa zostały uchronione od rozpadu. Wielu wyszło z nałogu alkoholowego czy tytoniowego”⁴⁸. Dla parafii bardzo istotne jest to, że cała praca formacyjna wspólnot (zgodnie z myślą ks. F. Blachnickiego) zmierza do coraz bardziej świadomego zaangażowania się na rzecz lokalnej wspólnoty. Można stwierdzić, że efekty tej formacji są widoczne. Małżonkowie, którzy wchodzili lub wchodzi w skład kręgów Domowego Kościoła, zwłaszcza: Anna i Kazimierz Jankowscy, Ewa i Albert Kuck, Halina i Grzegorz Szymańscy, Jolanta i Marek Duda, Teresa i Henryk Spychała byli zawsze otwarci na potrzeby parafii. Ich nazwiska często wymieniane są w *Kronice parafialnej* dokumentującej zaangażowanie parafian oraz w podziękowaniach księdza proboszcza czytanych w ogłoszeniach parafialnych i zamieszczanych w gazecie „Echo Wspomożycielki” – za udział w wydaniach liturgicznych i innych oraz w różnorodnych pracach w kościele lub przy kościele.

Polski Związek Kobiet Katolickich⁴⁹ – grupa ta powstała 3 kwietnia 1995 r. Założycielkami Koła były Izabela Zmysłowska – prezes i Maria Surynowicz – wiceprezes PZKK w archidiecezji warmińskiej⁵⁰. Grupa w pierwszym okresie swojego istnienia liczyła 16 osób. Na ich czele stanęła Teresa Korol jako przewodnicząca⁵¹. Od 2005 r. funkcję tę sprawowała Irena Mikołajczyk⁵². Działalność tych kilkunastu kobiet była bardzo dynamiczna. Swoje spotkania formacyjne miały w każdą pierwszą środę miesiąca, a zakres ich działalności sięgał poza parafię. Organizowały i współorganizowały, zwłaszcza z Radą Duszpastersko-Parafialną i Radą Osiedla, różne akcje duszpastersko-wychowawcze i charytatywne, m.in. każdego roku Dzień Dziecka dla dzieci z parafii. Odbywały się

⁴⁸ A. Kuck, *Wspólnota Kościoła Domowego*, Echo Wspomożycielki (2006), nr 2, s. 2.

⁴⁹ Jest to organizacja kobiet katolickich o zasięgu ogólnokrajowym. PZKK zarejestrowany został w 1990 r. w Warszawie. Jego celem było pogłębianie duchowej formacji kobiet, obrona statusu kobiety w rodzinie i społeczeństwie, propagowanie chrześcijańskiego modelu wychowania, organizowanie działań na rzecz nowej ewangelizacji. Związek wydawał miesięcznik „List do Pani” (Z. Skwierczyński, *Polski Związek Kobiet Katolickich*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. XV, Lublin 2011, kol. 1329–1330).

⁵⁰ Za patronkę PZKK w archidiecezji warmińskiej obrano Matkę Bożą Pokoju ze Stoczka Klasztornego. Izabela Zmysłowska ułożyła słowa hymnu PZKK, a Maria Surynowicz litanię do prywatnego odmawiania dla członkiń Związku. Teksty te znajdują się w *Kronice parafii* (Wywiad B. Rozen z Marią Surynowicz przeprowadzony 19 stycznia 2013 r.).

⁵¹ *Kronika*, t. I, kwiecień 1995.

⁵² *Ibidem*, t. IV, styczeń 2005.

wtedy liczne konkursy z nagrodami, były wspólne śpiewy, recytacje i tańce oraz poczęstunek⁵³, każdego roku w grudniu organizowały akcję charytatywną „I Ty możesz zostać św. Mikołajem” na rzecz osób i rodzin w potrzebie. Wsparcie otrzymywało wielu parafian. Dary przekazywano także do Domu Dziecka, Schroniska dla Bezdomnych lub do Caritasu w archidiecezji warmińskiej⁵⁴. Kilka razy organizowano wieczory wigilijne dla osób samotnych z osiedla⁵⁵. W wakacje kobiety z PZKK pełniły dyżury w pomieszczeniach Oratorium, gdzie organizowano dla dzieci z parafii zajęcia wypoczynkowo-rekreacyjne⁵⁶. Działalność trwała do 1 września 2008 r., kiedy to nastąpiło rozwiązanie kół w archidiecezji z powodu zbyt małej liczby osób⁵⁷.

Grupa Charytatywna – zawiązała się w październiku 1994 r. jako Parafialna Grupa Caritas, później upowszechniła się nazwa Grupa Charytatywna. Grupa zajmuje się działalnością charytatywną na rzecz osób potrzebujących wsparcia materialnego. Z okazji świąt roznoszone są paczki pochodzące z darów serca, które parafianie składają w okresie Adwentu i Wielkiego Postu. Jej pierwszy skład był następujący: Ludwik Jurkowski – przewodniczący i Maria Surynowicz. Skład osobowy zmieniał się, ale szczególnie aktywnie działały (czynią to do tej pory): Irena Mikołajczyk, Maria Surynowicz, Helena Brzozowska i Andrzej Wawierowicz.

Udzielanie pomocy o charakterze doraźnym jest często mało widoczne, ale jest to wielkie dzieło realizowane w parafii, które świadczy o wrażliwości wielu parafian i sprzyja kształtowaniu postaw solidarności wzajemnej.

Wspólnota Matki Bożej Królowej Pokoju – jej początki sięgają roku 2000, kiedy to grupa parafian i osób spoza parafii zainicjowała spotkania modlitewne każdego 25 dnia miesiąca. Inspiracją były objawienia Matki Bożej w Medjugorie. Po kolejnej pielgrzymce zorganizowanej z proboszczem ks. Tadeuszem Pawlukiem, jej uczestnicy rozpoczęli spotkania modlitewne na wzór wieczornego programu w Medjugorie: różaniec, msza św. i adoracja Najświętszego Sakramentu zakończona indywidualnym błogosławieństwem. Obecnie wspólnota spotyka się w każdy poniedziałek w kościele na modlitwie różańcowej i Eucharystii, a po niej kontynuowane jest spotkanie modlitewno-formacyjne w sali Oratorium.

⁵³ Ibidem, t. I, czerwiec 1995; czerwiec 1996.

⁵⁴ Ibidem, grudzień 1995; grudzień 1996. Informacja o akcji charytatywnej była zamieszczona w Biuletynie Rady Osiedla Likusy – Kurier Likuski (1997), nr 10; oraz w biuletynie Echo Wspomożycielki 1 (1998), nr 7, s. 1. Najwięcej informacji zawiera *Kronika*, t. II i III, grudzień 1999–2003.

⁵⁵ *Kronika*, t. I, grudzień 1996, grudzień 1997, grudzień 1998. Informacja o tym wydarzeniu ukazała się także w Biuletynie Rady Osiedla Likusy – Kurier Likuski (1997), nr 10; Echo Wspomożycielki 1 (1998), nr 10, s. 2.

⁵⁶ *Kronika*, t. I, czerwiec 1995.

⁵⁷ Ibidem, t. V, wrzesień 2008.

Wspólnota żyje orędziami Matki Bożej Królowej Pokoju, co mobilizuje jej członków do głębszego życia duchowego. Od 2003 r. wspólnota zaczęła jeździć na tzw. Wieczerniki Modlitwy do Czerwińska, gdzie wspólnie z innymi grupami trwali wraz z Maryją na modlitwie adorującej Boga. Kolejną inicjatywą tej wspólnoty i jej moderatora ks. proboszcza Tadeusza Pawluka było zorganizowanie w parafii całodobowej, comiesięcznej adoracji Najświętszego Sakramentu, kończącej się mszą św. o uzdrowienia. Systematycznie z 24 na 25 dnia każdego miesiąca adorację rozpoczyna msza św. w intencji Ojczyzny, Ojca świętego i Radia Maryja⁵⁸. Pierwszą animatorką wspólnoty była Alicja Wójcik, a obecnie od kilku lat animatorką jest Teresa Jurkowska.

Wspólnota dla Intronizacji Chrystusa Króla – powstała w 1999 r., a jej moderatorką została Stanisława Hanowska⁵⁹. Wspólnota jest odpowiedzialna za adorację Najświętszego Sakramentu w każdy pierwszy piątek miesiąca; wspiera duchowo wszelkie inicjatywy krajowej i archidiecezjalnej Wspólnoty dla Intronizacji Chrystusa Króla. Na terenie parafii była inicjatorem i koordynatorem dzieła peregrynacji Obrazu Chrystusa Króla⁶⁰.

Grupa Nieustającego Różańca Świętego – każdego 27 dnia miesiąca podejmuje modlitwę różańcową nieprzerwanie przez całą dobę w intencjach związanych z parafią i Kościołem w Polsce⁶¹. Każda z osób rozważa tajemnicę jednej części różańca w obranym czasie. Co pół godziny odmawiana jest inna część różańca – przypisana do konkretnej godziny oraz litanii do Matki Bożej Gietrzwałdzkiej⁶².

Ministranci (Liturgiczna Służba Ołtarza) – to osoby posługujące w czasie mszy św. i innych celebracji liturgicznych. Wszyscy wierni gromadzący się na liturgii zobowiązani są do czynnego udziału, ale największe predyspozycje po szafarzu ma służba liturgiczna. Ministranci w parafii w Likusach stanowią grupę liczącą (w zależności od roku) od 12 do 15 chłopców od II klasy szkoły podsta-

⁵⁸ A. Mazuchowska, *Comiesięczna adoracja Najświętszego Sakramentu u stóp Wspomożycielki Wiernych w Likusach*, Echo Wspomożycielki (2009), nr 3, s. 12.

⁵⁹ *Kronika*, t. II, wrzesień 1999.

⁶⁰ *Działalność wychowawczo-duszpasterska*, Echo Wspomożycielki 4 (2002), nr 40 (158), s. 5.

⁶¹ *Ibidem*; *Kronika*, t. IV, styczeń 2005.

⁶² Idea Nieustającego Różańca Świętego zrodziła się w Sanktuarium Matki Bożej w Gietrzwałdzie w 1999 r. z inicjatywy osób świeckich, które otrzymały zgodę i błogosławieństwo ks. arcybiskupa Edmunda Piszczca, ówczesnego pasterza archidiecezji warmińskiej. To w Gietrzwałdzie Maryja prosiła, aby codziennie modlić się na różańcu, dlatego została obrana patronką wspólnot Nieustającego Różańca Świętego, których członkowie liczą dzisiaj kilka tysięcy osób. Proboszcz parafii w niedzielnych ogłoszeniach parafialnych przypomina wiernym o zbliżającym się dniu modlitwy różańcowej (Jan Paweł [Maciej Bagdziński] OFM, *Dzieło Nieustającego Różańca Świętego jako skuteczny sposób na ożywienie duchowego życia parafii. Świadectwo i zaproszenie*, <http://www.pastoralne.pl/artykuly/-art,4,dzielo-nieustajacego-rozanca-swietego-jako-skuteczny-sposob-na-ozywienie-duchowego-zycia-parafii-swiadec-two-i-zaproszenie> (25.01.2013).

wowej. Istnieje też grupa ministrantów honorowych (starszych wiekiem), którzy służą do mszy św. z okazji uroczystości parafialnych i świąt. Ministranci swoje spotkania formacyjne odbywają w każdy pierwszy czwartek miesiąca. Ponadto ze swoim opiekunem, proboszczem, każdego roku uczestniczą w różnych międzyparafialnych i salezjańskich spotkaniach formacyjnych i okolicznościowych wydarzeniach. Wyjeżdżają na wycieczki, rajdy, pielgrzymki. W *Kronikach* znajdujemy wiele informacji o atrakcyjnych inicjatywach rekreacyjno-sportowych realizowanych z udziałem ministrantów⁶³.

Chór Parafialny – jest umuzykalnioną i rozśpiewaną grupą, która uświetnia liturgię mszy św. z okazji świąt i uroczystości. Przez pewien okres był chórem międzyparafialnym parafii salezjańskich: Likus i Gutkowa. Obecnie jest grupą liczącą około 20 osób (kobiet i mężczyzn w różnym wieku) z parafii, profesjonalnie prowadzoną przez Romana Trzcńskiego – organistę w parafii, w Likusach.

Stowarzyszenie Oratorium im. św. Franciszka Salezego – powstało w 1999 r. Wybrano Radę Oratorium z sekretarzem Marią Surynowicz i skarbnikiem Józefem Kuckiem. W skład Rady weszli także przedstawiciel nauczycieli, rodziców i młodzieży⁶⁴. Przyjęto program pracy wychowawczo-duszpasterskiej na rok 1999/2000⁶⁵. W każdym kolejnym roku wprowadzano pewne zmiany w planie pracy, ale pewne stałe przedsięwzięcia ukształtowały strukturę tego programu.

Stowarzyszenie prowadziło działalność wychowawczo-rekreacyjną. Organizowane były: sportowe imprezy, często przy współpracy parafii salezjańskiej w Gutkowie; andrzejkowe zabawy dla młodzieży z parafii; noworoczne bale karnawałowe dla dzieci; bale choinkowe; kuligi; ferie zimowe i wakacje letnie według przygotowanego programu; dni skupienia dla młodzieży; „Oratorium na kółkach” – czyli wycieczki rowerowe do pobliskich miejscowości i rajdy rowerowe; wycieczki krajoznawcze; rejsy żeglarskie, turnieje tenisa stołowego, działalność młodzieżowego zespołu teatralno-recytatorskiego (przygotowującego inscenizacje i programy poetycko-muzyczne na różne okazje związane z przeżywanymi świętami liturgicznymi); zajęcia wyrównawcze dla dzieci (umożliwiające pomoc w nauce) oraz nauka języków obcych; zajęcia komputerowe i nauka gry na instrumentach; zajęcia techniczno-plastyczne, działalność redakcyjna „Echa Wspomożycielki” (od 1998 r.); organizowanie pielgrzymek; organizowanie festynów rodzinnych przy współpracy z parafią w Gutkowie i Radą Osiedla Likusy;

⁶³ *Kronika*, t. I, czerwiec 1995; maj 1996; czerwiec 1997; luty 2000; czerwiec 2006; wrzesień 2006; październik 2009.

⁶⁴ Protokół dotyczący wyboru Rady Oratorium, w: *Kronika*, t. II, 18 czerwca 1999.

⁶⁵ *Program pracy wychowawczo-duszpasterskiej Oratorium im. św. Franciszka Salezego w Olsztynie-Likusach na rok szkolny 1999/2000*, w: *Kronika*, t. II, 18 czerwca 1999.

organizowanie Niepodległościowego Biegu Przełajowego z wieloma atrakcjami (11 listopada)⁶⁶. Z wszystkich wydarzeń relacje zamieszczane są w parafialnej gazecie „Echo Wspomożycielki”. Wychowawcami w Oratorium byli m.in.: Małgorzata Paukszto, Agnieszka Osowska, Elżbieta Byszko-Sidor, Katarzyna Borodynko, Gabriela Stanilewicz, Helena Jabłońska, Beata Stecka, Dariusz Stecki (główny organizator rajdów rowerowych), Dawid Kazański⁶⁷.

Program działalności wychowawczo-rekreacyjnej Stowarzyszenia Oratorium zakłada realizowanie misji ewangelizacyjnej w duchu św. Jana Bosko i jest skorelowany z działaniami wychowawczo-duszpasterskimi całej parafii. Duchowy patronat św. Jana Bosko sprawia, że dzieci i młodzież doświadczają wielu radości ze wspólnych działań rekreacyjno-sportowych realizowanych w atmosferze życzliwości i jedności⁶⁸.

Grupa sympatyków „Radia Maryja” – utworzona 24 lutego 1999 r.⁶⁹ Gromadzi stałych słuchaczy radia, którzy współtworzą dzieło ewangelizacyjne, jakim jest Rodzina Radia Maryja.

Czasopismo parafialne „Echo Wspomożycielki”

Bardzo ważnym przedsięwzięciem jest redagowanie czasopisma parafialnego „Echo Wspomożycielki”. Powstało w 1998 r. z inicjatywy ks. Tadeusza Pawluka – proboszcza, w ścisłej współpracy z Marią Surynowicz, Gabrielą Stanilewicz, Małgorzatą Samsel, Grzegorzem Stanilewiczem, później także Katarzyną Borodynko, którzy tworzyli pierwszy zespół redakcyjny⁷⁰. Początkowo był to 4-stronicowy, formatu zeszytowego, biuletyn informacyjny, nazwany także Pismem Wspólnoty Parafialnej⁷¹. Biuletyn przez kilka lat wydawany był co tydzień, od 2005 r. stał się dwutygodnikiem, a od 2009 r. miesięcznikiem. Pismo zawierało najważniejsze informacje z życia parafii, krótkie teksty dla formacji chrześcijańskiej, a także cenne dla kształtowania polskiej i chrześcijańskiej tożsamości przy-

⁶⁶ Ibidem; T. Pawluk SDB, *Sprawozdanie wizytacyjne proboszcza parafii*, Echo Wspomożycielki (2001), nr 2. Ponadto wiele informacji na temat działalności Oratorium znajdziemy we wszystkich tomach *Kroniki parafialnej* oraz w poszczególnych numerach pisma Wspólnoty Parafialnej „Echo Wspomożycielki”.

⁶⁷ *Kronika*, t. II, styczeń 2001; luty 2001.

⁶⁸ *Projekt wychowawczo-duszpasterski Parafii salezjańskiej*, Olsztyn-Likusy 2001/02 (ibidem, październik 2001).

⁶⁹ Ibidem, luty 1999.

⁷⁰ Zespół redakcyjny zmieniał się. Do współpracy włączali się także inni parafianie. Od 101 numeru (2001 r.) „Echo” stało się pismem Wspólnoty Salezjańskiej w Olsztynie, czyli dwóch parafii salezjańskich z Likus i Gutkowa, dlatego zespół redakcyjny tworzyły jeszcze osoby z parafii sąsiedniej. Chociaż skład zespołu zmieniał się, to osobowym filarem tego dzieła i współredaktorem była przez 10 lat (do końca 2008 r.) Maria Surynowicz.

⁷¹ W trzecim roku wydawania biuletynu od numeru 91 (2000 r.) stał się gazetką 8-stronicową formatu zeszytowego. W późniejszych latach format znacznie się powiększył, co pozwoliło zwiększyć cześć. Zyskiwała także szata graficzna. Wprowadzono kolor do wydań świątecznych.

pominanie i wyjaśnianie warmińskich i chrześcijańskich zwyczajów i obrzędów oraz przybliżanie w poszczególnych numerach historii Likus sięgającej XIV w.⁷² Zasadniczym motywem wydawania parafialnej gazetki było uzupełnianie i utrwalanie ogłoszeń duszpasterskich przekazywanych podczas niedzielnych mszy św.⁷³ Jednak uważna lektura poszczególnych numerów pozwala stwierdzić, że gazetka znacznie przekroczyła postawiony na początku cel. Pismo nabrało charakteru ewangelizacyjnego i kulturowego; na jego łamach ukazywały się teksty ważne dla kształtowania szacunku dla tradycji. Parafianie mogli poznać świat wartości wspólnie warmińskiej poetki i pisarki, działaczki społecznej i wybitnego pedagoga Marii Zientary-Malewskiej, która przez ostatnie trzy lata życia (1981–1984) była parafianką w Likusach⁷⁴. Metropolita warmiński Edmund Piszcz napisał o niej, że swoją twórczością „wzbogaciła krajobraz kulturalny Warmińskiej Ziemi”⁷⁵. Taki charakter gazetki to głównie zasługa Marii Surynowicz. Biuletyn przyciągał uwagę estetyką wykonania, grafiką, dowcipnymi tekstami i krzyżówką z nagrodami. W ostatnim okresie, gdy gazetka stała się miesięcznikiem (2009 r.), zmienił się jej charakter. Pismo to przez wiele lat skierowane do parafian w każdym wieku, doskonale spełniało funkcję informacyjną i formacyjną oraz integracyjną w szerokim rozumieniu.

Dary Ducha Świętego są różnorodne, więc także różnorodne są charyzmaty (dary, uzdolnienia) świeckich, świadczy o tym ten syntetycznie zaprezentowany obraz wspólnoty parafialnej w Likusach. Pomimo tej różnorodności uzdolnień (a więc także zainteresowań i potrzeb) są one w stosunku do siebie komplementarne, czyli wzajemnie potrzebne, uzupełniające się. Jak poucza nas

⁷² Taki materiał najczęściej przygotowywała Maria Surynowicz – bratanica Marii Zientary-Malewskiej, warmińskiej poetki, która także przez ostatni okres swojego życia mieszkała na Osiedlu Likusy. Autorka zapoznała się z historią Likus sięgającą XIV w. Wprowadziła w klimat i uwarunkowania głosowania plebiscytowego przeprowadzone na Powiślu, Warmii i Mazurach. Przybliżyła także trudne procesy integracyjne na Warmii po II wojnie światowej trwające niemal do końca XX w. (M. Surynowicz, *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 1 (1998), nr 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 26, 27, 29, 30; 2 (1999), nr 3, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 14, 15; 3 (2000), nr 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42; 3 (2000), nr 1(78), nr 2(79), nr 3(80), 4(81), 5(82), 7(84), 8(85), 9(86), 10(87), 11(88)). Wspomnienia kontynuował parafianin Józef Kuck, który w kilku kolejnych numerach odtworzył obraz powojennych Likus. Ukazał niezwykłą ofiarność i determinację wielu ludzi, którzy pracowali na rzecz oświaty w Likusach oraz historię uruchomienia bardzo ważnej dla miejscowej ludności piekarni: *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 3 (2000), nr 12(89), s. 3; nr 13(90), s. 3; 3 (2001), nr 16 (93), s. 3; nr 17 (94), s. 3; nr 19 (96), s. 3.

⁷³ T. Pawluk, *Pierwsza 100 „Echa Wspomożycielki”*, Echo Wspomożycielki 3 (2001), nr 23, s. 2.

⁷⁴ *Kronika*, t. I, 16 kwiecień 1995.

⁷⁵ *Słowo metropolity warmińskiego z dnia 13 października 1994 r.*, w: Maria Zientara-Malewska, *Dziela Wybrane*, Olsztyn 1997, s. 5. Za zaangażowanie w życie Kościoła katolickiego otrzymała odznaczenie papieskie od Jana Pawła II – Medal *Pro Ecclesia et Pontifice*. Zmarła w 1984 r. w Olsztynie-Likusach, mając 90 lat. Pośmiertnie przyznano pisarce Medal Rodła (H. Sawicka, *Życie i twórczość Marii Zientary-Malewskiej (1894–1984)*, w: Maria Zientara-Malewska, *Dziela wybrane*, s. 7–19).

Jan Paweł II, każdy jest wezwany do budowania jedności i braterstwa w Kościele, stając się darem dla innych, a jednocześnie samemu czerpiąc z bogactwa całego Kościoła⁷⁶.

5. Zadanie wykonane – dzieło realizowane

Budowa kościoła w Likusach wyzwoliła ogrom sił, energii i ofiarności u wielu parafian. To było potwierdzenie, że kościół w tym miejscu jest pilną potrzebą. Przychodzili budować ludzie starsi, kobiety, młodzież, a nawet dzieci. Niektórzy poświęcali część swoich urlopów. Była pomoc fizyczna i materialna. Dzięki tak dużemu zaangażowaniu tak wielu osób koszt budowy świątyni został znacznie pomniejszony. Można powiedzieć, że kościół wybudowano za cenę ludzkiej ofiarności, dobrej woli i bezinteresowności⁷⁷.

Biorąc pod uwagę zaangażowanie parafian z Likus w życie tej wspólnoty, można powiedzieć, że doświadczenie braterstwa w tej wspólnocie jest udziałem wielu. Przez 20 lat funkcjonowania parafii jej członkowie dali świadectwo dużej odpowiedzialności za powstanie świątyni, jej wygląd i funkcjonowanie, a także za rozwój życia duchowego – własny i innych. Zakres podejmowanych każdego roku przedsięwzięć i prac jest imponujący. Niektórych dobrych przedsięwzięć nie udało się utrzymać, np. scholii dziecięcej czy Podwórkowego Kółka Różańcowego. W sprawozdaniu wizytacyjnym z 2001 r. ówczesny proboszcz za zadanie pierwszoplanowe uznał rozwijanie życia sakramentalnego wśród rodzin parafii, gdyż wiele z nich zaniedbuje uczestnictwo nawet w niedzielnej Eucharystii⁷⁸.

Różnorodna działalność duszpastersko-wychowawcza prowadzona z wielkim zaangażowaniem duszpasterzy tej parafii i powiększającej się grupy aktywnych parafian daje katolikowi możliwość udziału w życiu tej parafii, do której należy. Jest ona przestrzenią, w której każdy, gdy tylko zechce, może znaleźć miejsce dla siebie. Jan Paweł II bardzo pragnął, aby świeccy nabierali coraz głębszego przekonania o tym, jak bardzo istotne jest ich apostołskie zaangażowanie na terenie własnej parafii, która jest kościelną rodziną, oczywiście w ścisłej jedności ze swoimi kapłanami⁷⁹. To się dokonuje, w czym bardzo pomaga dialogowo-partnerski styl relacji duszpasterzy w parafii w Likusach. Można mieć

⁷⁶ ChL 28.

⁷⁷ M. Surynowicz, *Z historii Likus*, Echo Wspomożycielki 3 (2000), nr 10 (87), s. 3.

⁷⁸ T. Pawluk SDB, *Miłość Boga wyrażana w trosce o Kościół. Słowo pasterskie po Uroczystości Konsekracji Kościoła*, Echo Wspomożycielki 3 (2000), nr 6 (83), s. 2-3; idem, *Sprawozdanie wizytacyjne proboszcza parafii*, Echo Wspomożycielki (2001). Wydanie specjalne, z 1 września, s. 3.

⁷⁹ ChL 27.

nadzieję, że parafia pod patronatem Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych, która „przekroczyła” 20 lat swojego istnienia, będzie dalej dynamicznie wzrastała w braterstwie, w zaangażowaniu religijnym i społecznym wiernych.

PARISH – AN UNUSUAL PLACE OF GROWING IN FAITH
AND BROTHERHOOD. TWENTY YEARS OF THE EXISTENCE
OF MATKA BOŻA WSPOMOŻYCIELKA WIERNYCH PARISH IN OLSZTYN

(SUMMARY)

The article was written due to the 20th anniversary of the founding of this Catholic parish in Olsztyn – Likusy. It is one of the small parishes in the local Church but at the same time it is distinct and unique as any living organism in a human being. Is it possible to experience the presence of God and His love in this parish? Is it the parish for our times? The author brings closer the history of the parish and its spiritual dynamics of life, comes to conclusions which forecast further trends of its development.

DIE KIRCHENGEMEINDE – EIN (UN)GEWÖHNLICHER ORT, UM IN GLAU-
BEN UND GEMEINSCHAFT ZU WACHSEN, 20 JAHRE KIRCHENGEMEIN-
DE VON MARIA HILFE DER CHRISTEN IN OLSZTYN/ALLENSTEIN

(ZUSAMMENFASSUNG)

Der Artikel entstand anlässlich der Feier zum 20jährigen Bestehen der katholischen Gemeinde in Olsztyn-Likusy/Allenstein-Likusen. Eine von vielen Kirchengemeinden in der Teilkirche, doch unverkennbar und einzigartig wie der lebendige Organismus des Menschen. Kann in dieser Kirchengemeinde die Gegenwart Gottes und seiner Liebe erfahren werden? Ist die Gemeinde auf der Höhe der Zeit? Die Autorin versucht, auf diese Fragen eine Antwort zu finden, indem sie die Geschichte der Kirchengemeinde und die Intensität ihres geistigen Lebens beleuchtet. Ebenso versucht die Autorin Schlussfolgerungen zu ziehen, die auf den weiteren Entwicklungsweg der Gemeinde in der Zukunft hinweisen. Die Autorin sieht dabei die Kirchenlehre, für die das Wort Gottes Quelle ihrer Reflexionen ist, als Hintergrund.